

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. D. Magistri Petri Lombardi Novariensis Episcopi
Parisiensis. Sententiarvm Libri IV. quibus vniuersæ
Theologiæ summa continetur**

Petrus <Lombardus>

Mogvntiæ, 1632

Distinct. IV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38829

fitio virtutum affert decorem, & hæc est res huius sacramenti, scil. interior munditia.

Queritur an baptismus aperuit cœlum, quod non aperuit circumcisio.

Si queritur. Vtrum baptismus aperuit cœlum, quod nō aperuit circumcisio? Dicimus quia nec baptismus nec circumcisio regni nobis aditū aperuit, sed hostia saluatoris: quæ si tēpore circumcisionis oblata fuisset illius tēporis homines regnum intrassent. Res ergo huius sacramēti iustificatio est. **QVOD ALII SVSCIPIVNT SACRAMENTUM & rem, alii sacramentum, & non rem, alii rem & non sacramentum.**

DISTINCT. IV.

Hic dicendum est, aliquos suscipere sacramentum & rem sacramenti, aliquos sacramentum & non rem, aliquos rem & non sacramentum. Sacramentum & rem simul suscipiunt omnes parvuli, qui in baptismo ab originali mundantur peccato: quamvis quidam diffiteantur, illis qui perituri sunt parvulis in baptismo dimitti peccata, innitētes illi verbo Aug. Sacramēta in solis electis efficiunt, quod figurant: nō intelligentes illud ita esse accipiendum, quia cum in aliis efficiant sacramēta remissionē, non hoc eis faciunt ad salutē, sed solis electis. Nam quod omnibus parvulis in baptismo remittatur peccatū per baptismum, Aug. evidenter dicit. A parvulo, inquit recēter nato vsque ad decrepitum senem, sicut nullus prohibetur à baptismo, ita nullus est, qui non peccato moriatur in baptismo: sed parvuli tantum originali, maiores vero etiam omnibus quæ male viuendo addiderunt ad illud, quod nascendo traxerunt, nisi enormitas vitæ impediatur. Adulti quoq; qui cum fide baptizantur, sacramentum & rem suscipiunt.

De fictē accedentibus.

Qui vero sine fide vel fictē accedunt, sacramentum,

De quorundam errore. In lib. de baptismo contra Donatist. primo in sine ca. 8. t. 7. In Ench. ca. in princ. 43. in to. 3.

tum, nō rem, suscipiunt. Vnde Hiero. Sunt lauacra gentilium, hereticorum: sed non lauant ad salutē. In ecclesia, etiam, qui non plena fide accipiunt baptismum, non spiritum, sed aquam suscipiunt. Aug. etiam ait, ludæis omnibus cōmunia erant sacramenta, sed non communis omnib. erat gratia, quę est virtus sacramentorum: ita & nunc communis est baptismus omnibus baptizatis, sed non virtus baptismi, i. ipsa gratia. Itē, Omnis qui iam suę voluntatis arbiter cōstitutus est, cum accedit ad sacramētum fidelium nisi pœniteat eum veteris vitę, nouā non potest inchoare. Ab hac pœnitentia, cum baptizantur, soli paruuli immunes sunt. His aliisq; testimoniis apertē ostēditur, adultis sine fide & pœnitētia vera in baptismo non cōferri gratiā remissionis: quia nec paruulis sine fide aliena, qui propriam habere nequeunt, datur in baptismo remissio. Si quis ergo fictē accedit, non habēs veram cordis contritionem sacramentum sine re accipit. Videtur tamen Aug. dicere quod etiam fictē accedenti, qui etiam habet odium fraternum, in ipso momento quo baptizatur, omnia condonētur peccata, & post baptismū mox redeant. Sed non hoc asserendo dicit, imō hanc opinionem & prēmiffam sententiam conferendo, ait enim sic. His qui ficto corde baptizantur, aut peccata nullo latenus dimittuntur: quia Spir. S. disciplinę effugiet fictum: aut in ipso temporis puncto per vim sacramenti dimissa, iterum per fictionē replicantur: vt etiam illud verum sit. Quotquot in Christo baptizati estis, &c. & illud. Spir. S. disciplinę effugiet fictum: vt induat eum Christo sanctitas baptismi, & exuat eum Christo, pernicies fictionis. Nam redire dimissa peccata vbi fraterna charitas non est, apertē Dominus docet et am in illo seruo, à quo Dominus dimissum debitum petiit, quia ille conseruo dimittere noluit. Sic

*Hier. in cō-
mentariis
ad lid. cap. 16.
In aqua non
es lota in sa-
lutem, t. 5.
Aug. ad pri-
vers. Ps. 77.
tom. 8.
August. ad
princ. cap. 2.
lib. de pœni-
tentia medi-
cina
To. 9. & ho.
50. de utili-
tate pœni-
tent. to. 10.*

*Aug. ad me-
dium, ca. 11.
lib. 1. contra
Donatistas
Tom. 7.
Galat. 3. d.
Sap. 1. c.
Matth. 18. d.
Ibid. pauld
inferius.*

non impeditur baptismi gratia, quo minus omnia peccata dimittantur, etiam si fraternum odium in eius cui dimittuntur, animo perseverat. Soluitur n. hesternus dies, & quicquid superest: & soluitur etiam ipsa hora momentumque ante baptismum, & in baptismo. Deinceps a. cōtinuò reus incipit esse non solum consequētium, sed etiā prāteritorum dierum, horarū, momentorum, redeuntib. omnibus quæ dimissa sunt. Hoc a. vt prædiximus, non sub assertione dixit: quod ostenditur ex eo, quod ait in eod. libr. sic. Si ad baptismum fictus accedit, dimissa sunt ei peccata, aut nō sunt dimissa, eligant quod voluerint. Ecce apertè cernis, si tamen attendis, id dixisse Aug. nō asserendo, sed quæ rēdo, & aliorum opinionē referendo. Idē n. ait. Tunc valere incipit ad salutē baptismus, cum illa fictio veraci confessione recesserit: quæ corde in malitia perseverante, peccatorum ablutionem non sinebat heri. Non ergo fictè accedenti peccata dimittuntur. Quomodo intelligatur illud, quot quot in Christo baptizati estis Christum induistis.

*Aug. eodem
lib. 1. cap. 12.
in princ
Ante mediū
eiusd. ca. 12
Ibid. paulō
superius.*

Galat. 3. d

Quæritur ergo quomodo illud accipiatur, Quot quot in Christo baptizati estis, Christū induistis? Potest dici, quod qui in Christo, i. in Christi conformitate baptizantur, vt moriantur vetustati peccati: sicut Christus vetustati pœnæ: induunt Christum, quē per gratiam inhabitantem habent. Potest & aliter solui. Duobus n. modis Christum induere dicimur: vel assumptione sacramenti, vel rei perceptione. Vnde Aug. Induūt homines Christum aliquando vsq; ad vitæ sanctificationem, aliquando vsq; ad sacramenti perceptionem: atq; illud primum bonis & malis potest esse commune, hoc autem est proprium bonorum & piorum. Omnes ergo, qui in Christi nomine baptizantur, Christum induunt vel secundum sacramenti perceptionem, vel secundum vitæ sanctificationem.

*Rom 6. a
Ephes. 4. c
In lib. de ba-
ptismo con-
tra Donati-
stas 3. ad pr.
cap. 24. in
tom. 7.*

De

De illis qui suscipiunt rem: & non sacramentum. D

Sunt & alij, vt supra posuimus, qui suscipiunt rem
& non sacramentum: Qui n. effundunt sanguinem
pro nomine Iesu, etsi nō sacramentum rem tamē
accipiunt. Vnde Aug. Quicumq; non percepto rege-
nerationis lauacro pro confessione Christi mori-
untur, tantū eis valet ad dimittenda peccata, quā-
tum si abluerentur sacro fonte baptismi. Audistis
quod passio pro Christi nomine suscepta, supplet
vicē baptismi. Nec tantum passio vicem baptismi
implet, sed etiā fides & cōtritio, vbi necessitas ex-
cludit sacramentum: sicut aperte docet Aug. dicēs
baptismi vicem aliquādo implere passionem. De
latrone illo, cui nō baptizato dictū est. Hodie me-
cum eris in paradiso, B. Cyprianus non leue docu-
mentum assumit. Quod etiā atq; etiam ego con-
siderans, inuenio, non tantum passionē p nomine
Christi id, q; baptismo deerat, posse supplere, sed
etiam fidē conuersionemq; cordis, si forte ad cele-
brandum mysterium baptismi in angustijs tēpo-
rum succurri non pōt. Neq; n. ille latro pro nomi-
ne Christi crucifix⁹ est, sed pro meritis facinorum
suorum: nec quia credidit, passus est: sed dum pa-
titur credit. Quātum ergo fides valeat, etiam sine
visibilis baptismi sacramēto: quod Apostolus ait,
Corde creditur ad iustitiam, ore a. confessio fit ad
salutē: in illo latrone declaratum est, sed tunc im-
pletur inuisibiliter, cū mysteriū baptismi nō con-
tēptus religionis, sed articulus necessitatis exclu-
dit. Et baptismus quidē pōt esse vbi cōuersio cor-
dis defuerit. conuersio a cordis pōt quidem inesse
non percepto baptismo, sed contempto baptismo
non pōt, nec vllō modo dicenda est cōuersio cor-
dis ad Deum, cum Dei sacramentum cōtemnitur.
Ecce hic habes, non solum passionē, sed etiam fidē
& contritionē conferre remissionem, vbi nō con-
tēnitur sacramentū: vt in latrone illo ostenditur.

Y y 5

qui

In 12. lib. de
ciuit. Dei in
princip. cap.
7. tom. 5.

Au in prin-
cip. cap. 22.
lib 4 de ba-
ptismo con-
tra Don. t. 7.
Luc. 23. f

Rom. 10. 6

Aug. ibid.
lib 4. ca. 25.
ad princip.

*In lib. 2. vet
ca. 18. in me-
dio, tom. 1.
In oratione
funebri de
obitu Valen-
tiniani
pe. paululum
ante mediū
in tom. 3.
Hier. 4. f.*

qui nō per passionē, sed per fidem saluatus est sine
baptismo. Sed dicunt quidam hoc retractasse Aug.
Retractauit quidē exemplum, sed nō sententiam.
Ait enim in 4. lib. Cum dicerem vicem baptismi
posse habere passionem, non satis idoneum posui
illius latronis exemplum: quia vtrum non fuerit
baptizatus, incertū est. Cōstat ergo, sine baptismo
aliquos iustificari & saluari, vnde Amb. de Valen-
tiniano, Ventrē meum doleo, vt prophético vtar
eloquio: quia quē regeneraturus eram, amisi: ve-
runtamen gratiam quam ille poposcit, nō amisi.

Que videntur obuiare predictis.

Ioan. 1. 6

His autē videtur obuiare, quod Dominus dicit,
Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu S. non
pōt intrare in regnum cœlorum, quod si generali-
ter verū est, non videtur esse vera superius posita,
Sed illud intelligendum est de illis qui possunt, &
contemnunt baptizari. Vel ita intelligendum est,
N si quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu S. i. ex ea
regeneratione, quæ fit per aquam, & Spiritum S.
non saluabitur. Illa a. regeneratio fit non tantum
per baptismum, sed etiā per pœnitentiam & san-
guinem. Vnde auctoritas dicit, ideo Apostolū plu-
raliter dixisse fundamentum baptismatū, quia est
baptismus in aqua, in sanguine, in pœnitētia. Hoc
a. non ideo dicit, quod sacramētum baptisimi fiat
non nisi in aqua: sed quia ipsius virtus, i. sanctifi-
catio, datur non modo per aquam, sed per sangui-
nem vel pœnitētiā interioris. Ratio etiā id sua-
det. Si n. non valentibus credere paruulis sufficit
baptismus, multo magis sufficit fides adultis vo-
lentibus. sed nō valentibus baptizari. Vnde Au. Queris
qd fit maius, fides an aqua? nō dubito quin respō-
deam, fides. Si ergo quod min⁹ est sanctificare pōt,
nonne quod maius est, i. fides? de qua Christus ait,
Qui crediderit in me, etiam si mortuus fuerit, vi-
uet. Sed dicunt aliqui, nullum aduitū in Christum
cred-

*Glosord. ad
illud. 6.
Hebr. ab ope-
ribus mor-
tuis.*

*De unico
baptismo.
Ioan. 11. 6.*

credere vel charitatem habere sine baptismo, nisi sanguinē fundat pro Dño: subdita introducentes testimonia Aug. ait. Ex illo tempore quo Saluator dixit, Nisi quis renatus fuerit, &c. absq; sacramēto baptismi, p̄ter eos qui in Ecclesia sanguinē fundunt, aliquis vitā eternam accipere non p̄t. Item, Nullum catechuminū quamuis in bonis operibus defunctū, vitā æternam habere credimus, excepto martyrio, vbi tota sacramēta baptismi cōp̄entur. Itē: Baptizatis iter tantū salutis esse credimus. Sed q̄ in his minus dixit, in alijs capitulis suprapositis suppleuit. Et ideo hæc sic intelligenda sunt, vt illi soli habentes tēpus baptizandi excipiantur. Si n. aliquis habēs fidē & charitatē voluerit baptizari, & nō valet necessitate p̄uētus, supplet omnipo- tentis benignitas, quod sacramēto defuerat. Dum n. soluere potest, nisi soluat, tenetur: sed cum iam non potest & tamen vult, nō imputat ei Deus, qui suā potentia sacramentis non alligauit. Quod ve- ro inuisibilis sanctificatio sine visibili sacramento quibusdā insit, aperte Aug. tradit super Leuit. dicēs inuisibilem sanctificationem quibusdam affuisse & prohibuisse sine visibilibus sacramentis. Visibi- lem vero sanctificationē, quæ sit sacramento visi- bili siue inuisibili, posse adesse, nō posse p̄desse: nec tamē visibile sacramentū ideo contemnendū est, quia contemptor eius inuisibiliter sanctificari nō p̄t. Hinc Cornelius & qui cum eo erant, iā spiritu sanctificati baptizati sunt. Nec superflua iudicāda est sanctificatio visibilis, quia inuisibilis p̄cessit. Sine visibili ergo inuisibilis sanctificatio esse p̄t & prodesse: visibilis a. quæ sit sacramento tenus, si- ne inuisibili prodesse nō potest, cum ista sit omnis illius utilitas. Simoni Mago visibilis baptismus nō profuit, quia inuisibilis nō affuit: sed quibus inui- sibilis affuit, profuit: nec tantum valet fides aliena paruulo, quantum propria adulto. Paruulis n. non suffi-

*In lib. de fide
ad Petrum
post mediū.*

Cap. 3.

Ioan. 3. a

*Aug. in Ec-
clesiasticis*

dogmatibus

in princip.

Cap. 74.

Tom. 3.

*Ibid. paulo
superius.*

Super Leuit.

in fine c. 8. in

tom. 8.

Eug. eodem

cap. paulo

superius.

Actuum. 8. c

*Aug. in cap.
27. l. de fide
ad Petrum.*

*Epist. ad Bo-
nifacium
Epis. in fine
1077. 2.*

Matth. 25.

sufficit fides ecclesie sine sacramēto: quia si absq; baptismo fuerint defuncti, etiā cum deferuntur ad baptismū dānabuntur, sicut multis sanctorū auctoritatibus comprobatur. Ad q; hoc vnum sufficiat. Aug. ait. Firmissime tene, paruulos qui vel in uteris matrum viuere incipiunt & ibi moriuntur, vel de matribus nati sine sacramento baptismi de hoc seculo transeunt, eterno supplicio puniendos: quia etsi p̄prie actionis peccata nō habuerunt, originale tamē peccatum traxerunt carnali concupiscētiæ cōceptione. Et sicut paruuli, qui sine baptismo moriuntur, infidelium ascribuntur numero: ita qui baptizantur, fideles dicuntur: qui à fidelium cōsortio nō separantur, cū orat ecclesia pro fidelibus defunctis. Fideles ergo sunt nō p̄pter virtutē, sed fidei sacramentū. Vnde Aug. Paruulū etsi nondum fides illa, quæ etiā in credentium voluntate consistit, iam tamen fidei ipsius sacramentum, i. baptismus, fidelem facit: sicut credere respondetur, ita etiam fidelis vocatur, nō rem ipsam mente annuendo, sed ipsius rei percipiendo sacramentū.

Quid profit baptismus his qui cum fide accedunt.

Solet etiā quæri de illis, qui iā sanctificati spiritu, cum fide & charitate ad baptismū accedunt, quid eis cōferat baptismus? Nihil n. eis videtur praestare, cum per fidē & contritionē iam remissis peccatis iustificati sunt. Ad quod sane dici pōt, eos quidem per fidē & contritionem iustificatos, i. à macula peccati purgatos, & à debito eterne pœnæ absolutos, tamen adhuc teneri satisfactione temporali, qua pœnitētes ligantur in ecclesia. Cum a. baptismum percipiunt, & à peccatis si quæ interim post conuersionem contraxerunt, mundantur, & ab exteriori satisfactione absoluuntur: & adiutrix gratia omnisq; virtus in eo augetur, vt vere nou⁹ homo tunc dici possit, Fomes quoq; peccati in eo amplius debilitatur. Ideo Hier. dicit, q; fides quæ fide-

fideles facit in aquis baptismi datur vel nutritur: quia nō habenti aliquando ibi datur, & iā habenti vt plenius habeat datur: sic & de alijs intelligendum est. Qui ergo mūdus accedit, ibi fit mundior, & omni habenti ibi amplius datur. Quod vero omnis exterior satisfactio ibi relaxetur, Amb. ostēdit super illum locum. sine pœnitentia sunt dona Dei & vocatio dicens. Gratia Dei in baptismo non requirit gemitum vel plāctum vel aliquod opus: sed & omnia gratis condonat. Quod quidē de exteriori gemitu vel plāctu accipiendum est. Nam sine interiore nemo adultus renouatur: sed exteriores satisfactiones & afflictiones, sc. sordes pœnitentium, ibi dimittuntur. Multum ergo confert baptismus, etiam iam per fidem iustificato: quia accedens ad baptismum, quasi ramus à columba porratur in arcam: qui ante intus erat iudicio Dei, sed nunc etiā iudicio Ecclesie intus est. Cum vero in baptismo peccatum deleatur, & satisfactio exterior nō imputetur: quæritur cur pœnalitas cui pro peccato addicti sumus, nō tollatur: Hoc ideo tradūt fieri sancti, quia si à pœna homines per baptismū liberarētur, ipsā putarent baptismi premium pretium, non æternum regnū. Ideo soluto reatu peccati, temporalis pœna tamen manet: vt illa vita studiosius quæratur, quæ erit à pœnis omnib. aliena. Ideo etiā manet, vt sit fideli & certādi materia, & vincēdi occasio: qui nō vinceret si nō pugnaret, nec pugnaret si in baptismo fieret immortalis.

Cuius rei baptismus, qui datur iā iusto, sit sacramentum. G

Si quæritur, Cuius rei baptismus ille sit sacramentum, qui datur iā iusto? Dicimus sacramentum esse & rei quæ processit, i. remissionis ante per fidē datæ, & remissionis temporalis pœnis siue peccati si habetur, si quod interim comittitur, & nouitatis ac omnis gratiæ ibi p̄stitæ. Omnis etenim rei signum est, cuius causa est. Nec mireris rē aliquando p̄cedere

Ad Ro. 11. d

Amb. ad l. lud. cap. 11.

ad Rom. in commenta- r. 11 tom 5.

Gen. 8. b

Ca. 24. Isid. li. 1. de summo bono.

dere sacramentū, cum aliquando etiā longe post
sequatur: vt in illis qui fide accedunt: quib. cū po-
stea pœnituerint, incipiet baptism⁹ p̄desse: in qui-
bus fuit baptism⁹ sacramentū hui⁹ sanctificatio-
nis, q̄ pœnitendo habent. Sed si nunquam pœnite-
rent, nec à nigmento recederent, cuius rei sacramē-
tum esset baptism⁹ ab illis susceptus? Potest dici,
rei quæ ibi fieret, si nō eorū enormitas impediret.
*Si paruulis datur in baptismo gratia, qua possunt in maiori
etate proficere.* H

2. Ad Cor.
6. a

Solet etiam quæri, Si paruulis in baptismo da-
tur gratia, quam cum tempore habuerint vtendi
libero arbitrio, possunt bene velle, & currere. De
adultis n. qui digne recipiunt sacramentum, non
ambigitur quin gratiam operantem & cooperan-
tem perceperint: quæ in vacuum eis cedit, si per li-
berum arbitrium post mortaliter dei. querunt: qui
merito peccati gratiam appositam perdunt. Vnde
dicuntur contumeliam Spiritui Sancto facere, &
ipsum à se fugare. De paruulis vero, qui nondum
ratione vtuntur, quæstio est. An in baptismo rece-
perint gratiam, qua ad maiorem venientes æta-
tem possint velle & operari bonum? Videtur quod
non receperint: quia gratia illa charitas est, & fides
quæ voluntatem præparat & adiuvat. Sed quis
dixerit eos accepisse fidem & charitatem? Si ve-
ro gratiam non receperint, qua bene operari pos-
sunt, cum fuerint adulti: non ergo sufficit eis in
hoc statu gratia in baptismo data, nec per illum
possunt modo boni esse, nisi alia addatur: quæ si
non additur, non est ex eorum cura, qui a iustifica-
ti sunt à peccato, Quidam putāt gratiam operan-
tem & cooperantem cunctis paruulis in baptismo
dari in munere, non in vsu: vt cum ad maiorem
venerint ætatem, ex munere sortiantur vsum, nisi
per liberum arbitrium vsum muneris extinguant
peccando: & ita ex culpa eorum est, non ex defectu
gratiæ,

gratiz, quod mali fiunt: qui ex Dei munere valentes habere vsum bonum, per liberum arbitrium renuerunt, & vsum prauum elegerunt.

QVOD BAPTISMVS ÆQVE SANCTVS EST à bono & à malo datus bono vel malo.

D I S T I N C T. V. A

P Ost hæc sciendum est, sacramentum baptismi à bonis & à malis ministris dari, sicut à bonis & à malis sumitur, nec melior est baptismus; qui per meliorem datur, nec minus bonus, qui per minus bonum datur, nec malus, qui per malum datur, nec maius munus datur in baptismo dato à bono, nec minus in baptismo dato à malo, sed æquale: quia non est munus hominis, sed Dei: quod totū subditis declaratur testimonijs. Aug. ait, Baptismus talis est, qualis ille in cuius potestate datur, nō qualis est ille per cuius ministerium datur. Item, prorsus fieri pōt, vt aliqui verū habeant baptismum, & non habeant veram fidem. Item, Si inter bonos ministros cū sit alius alio melior, non est melior baptismus, qui per meliorē datur: nullo modo malus est, qui etiam per malum datur, quia idem baptism⁹ datur: & ideo per ministros disparēs Dei munus est æquale, quia non illorum, sed eius est. Idē, Cum baptizat malus, illud quod datū est, vnū est, nec impar propter impares ministros, sed par & æquale, ppter hoc, Hic est, qui baptizat. Item, Ego dico, & nos dicimus oēs, quia iustos oportet esse per quos baptizatur: iustos oportet esse tanti iudicis ministros. Sicut ministri iusti si volūt. Si autē noluerint esse iusti, qui sedent in cathedra Moyfi, securum me facit magister meus, sc. Christus: de quo Spiritus S. dicit, Hic est, qui baptizat. Item, Quod baptizauit Iudas, Christus baptizauit. Si quos ergo baptizauit ebriosus, homicida: adulter: si Christi erat baptism⁹, Christus baptizauit: Nō timeo adulterū, nec ebriosum, nec homicidam

De baptismo per comparationem ad dentes.

Aug. ad c. i. Ioan. Sed ego nesciebam cum tract. 5. tom. 9.

Au. in principio. cap. 11. de bapti. contra Pelilianum. tom. 7.

Aug. super Ioan tract. 6 ante med. 3 tom. 9. Ioan. 1. 6